

Tisková zpráva

Postoj veřejnosti ke konzumaci vybraných návykových látek – květen 2017

- ⊗ Jako nejvíce přijatelnou hodnotí dotázaní pravidelnou konzumaci tabáku (29 %). Zhruba podobný podíl dotázaných vidí jako morálně přijatelnou pravidelnou konzumaci alkoholu (14 %) a léků proti bolesti, na spaní či uklidnění (12 %).
- ⊗ Občasná konzumace je pro respondenty nejvíce přijatelná v případě léků proti bolesti, na spaní či uklidnění (73 %) a alkoholu (69 %).
- ⊗ Jako morálně zcela nepřijatelná je nejčastěji hodnocena konzumace drogy jako extáze, pervitin a heroin (87 %). Necelá polovina (48 %) respondentů vnímá jako nemorální užívání, ale i pouhé vyzkoušení drog na konopné bázi.

Zpracovala:
Jarmila Pilecká
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

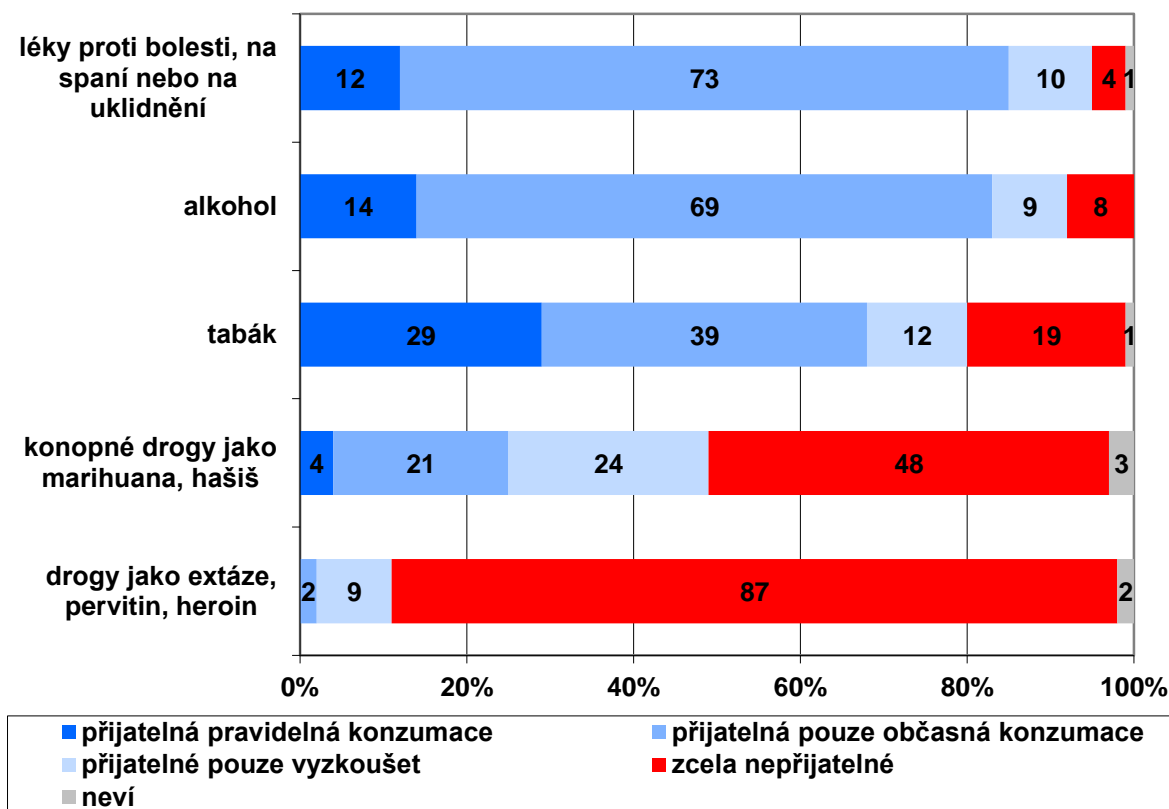
V květnovém šetření dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti ke konzumaci návykových látek. Dotázaní hodnotili, do jaké míry považují za přijatelnou konzumaci některých návykových látek, konkrétně tabáku, alkoholu, léků proti bolesti nebo na uklidnění, konopných drog (např. marihuana, hašiš) a drog jako je extáze, pervitin a heroin.

Respondenti u zmíněných látek hodnotili, zda vidí jejich konzumaci jako přijatelnou na pravidelné bázi, pouze občas, pouze za účelem vyzkoušet danou látku či její konzumaci jako morálně přijatelnou nevnímají. Jako nejvíce přijatelnou hodnotí dotázaní pravidelnou konzumaci tabáku (29 %). Zhruba podobný podíl dotázaných vidí jako morálně přijatelnou pravidelnou konzumaci alkoholu (14 %) a léků proti bolesti, na spaní či uklidnění (12 %). Pouze malá část respondentů pak považuje za takto přijatelné požívat konopné drogy (4 %), nikdo pak nepovažuje pravidelné užívání drog jako extáze, pervitin a heroin za morálně přijatelné (viz graf 1).

Občasná konzumace je pro respondenty nejvíce přijatelná v případě léků proti bolesti, na spaní či uklidnění (73 %) a o něco méně často také alkoholu (69 %). Necelé dvě pětiny (39 %) pak schvalují občasné konzumování tabáku a přibližně pětina (21 %) dotázaných užívání konopných drog. Pouze 2 % dotázaných by považovala za morálně přijatelné občasné užívání drog jako extáze, pervitin a heroin. Zhruba čtvrtina (24 %) občanů označuje jako přijatelné pouze zkusit konopné drogy jako marihuana nebo hašiš. Přibližně desetina respondentů pak schvaluje pouze vyzkoušet konzumaci tabáku (12 %), alkoholu (9 %), léků proti bolesti, na spaní či únavu (10 %) a drog jako extáze, pervitin a heroin (9 %).

Jako nejvíce morálně nepřijatelná je hodnocena konzumace ale i pouhé vyzkoušení drog jako extáze, pervitin a heroin (86 %). Necelá polovina (48 %) respondentů vnímá jako nemorální užívání či zkoušení drog na konopné bázi. Morálně nepřijatelná je pak pro necelou pětinu (19 %) jakákoliv konzumace tabáku. Méně jak desetina pak označuje za takto nepřijatelné pití alkoholu (8 %) a užití léků proti bolesti, na spaní či únavu (4 %).

Graf 1: Morální přijatelnost konzumace vybraných látek¹ (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2015, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další charakteristiky respondentů ukazují, že lidé, kteří mají mezi svými přáteli konzumenty konopných drog, jsou více otevření k pravidelnému užívání ostatních zmíněných látek krom drog typu extáze, heroin či pervitin.² Podobné tendence vidíme i u dotázaných, kteří mají mezi svými přáteli lidi užívající drogy jako je heroin, pervitin nebo extáze. Opět tito respondenti častěji označují za morálně přijatelnou konzumaci tabáku, alkoholu, léků proti bolesti, na spaní či únavu a konopných drog. Jako podstatné se dále ukazuje i to, zda respondent sám hodnocené látky užívá či je někdy v minulosti užíval.³ Lidé s touto osobní zkušeností významně více hodnotí konzumaci dané látky jako přijatelnou. V případě zkušenosti s drogami jako je extáze, heroin či pervitin se tato tendence ještě zvyšuje.

Rozdíly na základě věku respondentů ukazují, že hodnocení přijatelnosti pravidelné konzumace konopných drog klesá s věkem. Dotázaní ve věku od 15 do 29 let významněji více označují pravidelnou či občasnou konzumaci drog za přijatelnou (konkrétně lidé ve věku 15 - 19 let 41 %, 20 – 29 let 34 %). V největším kontrastu k nim jsou lidé ve věku 60 +, kteří jejich konzumaci považují významněji více za nepřijatelnou (58 %). V případě drog typu extáze, pervitin či heroin jsou lidé ve věku od 15 do 29 let více nakloněni jejich vyzkoušení než lidé starší 45 let.

Významnější rozdíly na základě pohlaví respondenta vidíme v názorech na přijatelnost pravidelné konzumace alkoholu. Ženy jsou v tomto případě méně přesvědčené než muži, že konzumace alkoholu na pravidelné bázi je

¹ Znění otázky: „Je podle Vás morálně přijatelná konzumace následujících látek? Pokud ano, za jakých okolností? a) Tabáku, b) alkoholu, c) léků proti bolesti, na spaní nebo na uklidnění, d) konopných drog, jako je např. marihuana, hašiš, e) drog jako je např. extáze, pervitin, heroin.“ Možnosti odpovědí: přijatelná pravidelná konzumace, přijatelná pouze občasná konzumace, přijatelné pouze vyzkoušet, zcela nepřijatelné.

² Znění otázky: „Je mezi Vašimi přáteli nebo známými někdo, kdo užívá nebo někdy užíval a) konopné droby jako je např. marihuana nebo hašiš, b) drogy, jako je např. heroin, pervitin nebo extáze?“ Možnosti odpovědí: ano, ne.

³ Znění otázky: „Užil jste někdy Vy osobně a) konopné droby jako je např. marihuana nebo hašiš, b) drogy, jako je např. heroin, pervitin nebo extáze?“ Možnosti odpovědí: ano, ne.

morálně přijatelná (ženy 10 %, muži 18 %). V případě ostatních sledovaných látek jsme nezaznamenali významnější rozdíly mezi muži a ženami.

Z dat je dále patrné, že lidé se špatnou deklarovanou životní úrovní mají častěji tendenci označovat pravidelnou konzumaci tabáku a alkoholu za morálně přijatelnou v kontrastu s lidmi, kteří deklarují dobrou životní úroveň. Tato tendence se nepotvrzuje v případě postojů k užívání konopných drog nebo drog typu heroin, pervitin či extáze.

Tato otázka byla do pravidelně pokládaného bloku věnovaného názorům české veřejnosti na problematiku drog zařazena v předminulém roce poprvé, lze tedy sledovat pouze srovnání s šetřením z května 2015. V porovnání s předešlým šetřením vidíme v tabulce 1, že většina postojů české veřejnosti k přijatelnosti konzumace sledovaných látek se významněji nemění. Pouze v případě tabáku vidíme vzestup podílu respondentů, kteří jeho konzumaci vnímají jako nepřijatelnou o 5 procentních bodů a stejný pokles těch, kteří tuto konzumaci považují za přijatelnou.

Tabulka 1: Morální přijatelnost konzumace vybraných látek – časové srovnání

	V/2015 P/N	V/2017 P/N
Léky proti bolesti nebo na uklidnění	93/5	95/4
Tabák	85/14	80/19
Alkohol	93/7	92/8
Konopné drogy, jako je například marihuana, hašiš	51/47	49/48
Drogy jako je např. extáze, pervitin, heroin	14/85	11/87

Poznámka: „P“ je tvořeno kategoriemi „přijatelná pravidelná konzumace“, „přijatelná pouze občasná konzumace“, „přijatelné pouze vyzkoušet“; „N“ zastupuje kategorii „zcela nepřijatelné“. Dopočet do 100 % je tvořen odpovědí „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v17-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>8. 5. - 18. 5. 2017</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1019</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OB.41a, OB.46, OB.47</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>OB170623</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>23. června 2017</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Jarmila Pilecká</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
